

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

De dote prelegata

[urn:nbn:de:bsz:31-319543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319543)

Et si marie. utrū bec. l. pcedat i ptractib. uib. l. pnde. s. h. d. sti. ser. Alter. quero utrū an in dubio concessio intelligat psonalis. Item adde sm Bal. Ang. r. Imo. in. l. q. tale. so. mat. q. ubi tractatur de commissio officij in dubio intelligitur psonalis. l. cuius. C. de cura. furi. l. antepe. r. ubi no. s. de tutel. nisi comitteret sub noie dignitatis. r. quonia.

Alba. de of. fi. dele. l. for didoti. C. d. ex. mu. li. x. facit qd no. in. l. mo. re. r. l. l. r. ga de iur. om. iudi. quid at in rescriptis r. iurisditio. nibus utruz coueniri pos sint successo res. uide qd no. per doc. in. l. ii. C. qh lib. prin. da. p. ca. no. i. c. significane runt. de re. scrip. r. adde bis bar. i. cō. si. icipi. prio qritur utrū iurisdit. r. ipe riū. r. q. no. bal. i. rub. C. d. pui. do. i. ii. ii. col. r. oio bal. i. l. liber. ti libertez. i. r. col. d. ope. liber. r. l. si si spāli. in. ij. col. C. de te. sta. die q. in dubio intelli gatur puile gium concef sum taz per sone qz loco r. q. concessio in dubio itel ligatur rea. lis. tenet gl. xxv. q. ii. in fuma r. spec. in loco bic alle. r. uide Jo. an. in re gula puilegi um. in mer. r. qd no. gl. in. l. sordido rus. C. de ex. eu. mu. li. x. Bal. aut in. l. h. de cōsti. pn. r. contra Bar. hic in fi. Bal. in. l. h. s. sed r. si quis. l. xxiii. colū. C. cōia d. le. dicit q. officia sunt psonalia in dubio scrip si post imo. in. l. marituz so. ma. uide Bal. in. l. i. s. libertati. bus. cū vfi. se. ad fi. d. ca. tol. ubi dicit q. si baro le. gat ius colli gendi passa gium est ius reale. r. uide glo. in. c. euz uenissent de insti. que est cōtraria illi que est in decre. alleg. s. r. tam seg. tur Jo. an. in diet a regula puilegium r. e. ADDE an in dubio concessio sit realis uel psonalis. De. de. aneba. consilio. cccxxviii. andre. ficu. consilio. xliii. li. ii. Bal. consilio. cccv. r. xcyi. li. iii. r. consilio. cci. lib. iiii.

Si maxime.

Mo. hic q. requirū tur duo ut legauz factum seruo ualeat: ga requir q. dñs sit capax. Itē q. tale qd legetur q. eo facto libero possit legari: ut hic r. plene ha buistis. s. d. le. ij. l. debitor. s. seruo. ubi iuricon sultus hāc materiam examinauit.

Ex. l. sequenti.

Cōcessio in dubio an uideatur facta in perso nam uel rem. ubi. Quero utrum.

Pater. Ex qualitate rei legatē r. p sone legatarij presumit le gatum seruitutis magis factum cōtem platione persone q. rei. h. d. Et est materia hui. l. multuz pulchra r. subtilis. C. Op. r. uidef q. le gatariuz debeat habere uiam p aliū funduz te statoris: ut. l. dānas. s. i. s. ti. i. r. dixi plene. s. e. l. i. r. sic ad quēlibet successores trāsit. Dicit gl. hic loqtur quādo domus habebat iter per aliūz locū. ubi quādo p aliū locū iter si possit habere. C. Contra hoc op. q. quādo ma singulariter reli qtur sit seruitus realis. nec debemus distinguere sit iter per aliū locū uel nō: ut. s. e. l. si fundum. r. j. l. pri. So. fateor q. in dubio uidef relin qui seruitus realis put uerba sonāt: ut. l. si fundū. s. e. Fallit si ex qualitate psonē legatarij r. ex qua litate rei aliud presumatur: ut hic. hic enī relinq batur via filie sue r. p domos hereditarias: r. sic si erat inhonestū q. filia icederet p domos pñs sed q. extraneus iret p domos heredis r. uidere eius secreta nō esset cōueniēs: ut. l. ij. C. quādo r. qui. quar. pars de. r. sic uidetur hoc magis relin quere cōtemplatiōe psonē q. cōstituire ius reale. **Q**uero utrū concessio in dubio uideatur scā in rem uel in psonaz. Respō. quādoqz talis con cessio pñnet beneficiū pñcipis: r. tūc i dubio d3 intelligi cōcessio realis qm beneficia pñcipum r. ut. l. h. s. de pñi. pn. de hoc in spec. de instru. edic. s. nūc aut. h. si aut dubiū. quādoqz concessio pñnet priuilegiū. hoc est aliqd ptra ius scriptuz r. isto casu si qdez daf ciuitati uel alicui uniuersi tati in dubio uidetur concessio realis: ut. l. forma. s. q. q. d. cōstibus. qñqz datur psonē certe singu lari. r. isto casu glo. que in. s. q. q. uidetur dicere q. in dubio uideatur realis concessio nisi aliud ap pareat. do. Bl. r. pñhendit ibi illā glo. tu dic de b plene ut dixi in. l. ga psonale. s. so. ma. quādoqz talis concessio nō pñnet beneficiū uel puilegiū pñ cipis: sed est ista concessio puati uel alicui inferioris. r. tūc qñqz cōceditur mera facultas facti: ut si dico pcedo tibi facultatē eundi ut q. possis ire r. sista hba que referūtur ad factū magis q. ad ius. r. tūc concessio psumitur psonalis: ut. l. apud iul. s. si quis alicui. s. de le. i. facit insti. de sti. ser. s. sed cū factis. Si nō concessio referūt ad ius: tūc aut sit in determinate respectu fundi dñantis r. psumitur concessio psonalis: ut. l. penu. s. d. ser. ru. pre. aut determinate: r. tūc in dubio psumitur cō cessio realis: ut. c. cum uenissent. extra. de insti. r. s. de ser. ru. pre. l. antepe. r. p totuz. r. s. e. l. si fū dum. nisi ex qualitate persone r. relictū aliud pre sumatur. Dic est casus in hac. l. r. per hoc si ipe rator cōcedit iurisditioez in quodā castro r. du

Federi. consilio. lxxviii. **C**uam ad ins. r. uide que dixi post Bar. in. l. i. s. de con. prin. ubi late r. uide no. per Bal. in. l. apud iul. s. si quis alicui. de le. i. r. ubi per Imol. r. uide Imo. i. l. si sic. de vbo. ob. r. no. in. l. iurisditium. s. pretor. s. d. pac. **C**Si imperator cedit. adde glo. in. l. forma. j. de cenf. quod uidetur i

bitatur utrū cōcessio sit facta comiti illius castri uel sit facta territorio. Ego i dubio psumo esse factā cōcessionē territorio nisi ex verbis concessio nis aliō appareat ut. s. dixi. **Q**uero utrū illa facultas eundi sit seruitus realis uel psonalis **D**e hoc plene dixi. j. de ali. r. ci. le. l. mella. s. fi.

CDe dote prelegata. Rubrica.

Quero qd importat dictio pre. dic ut in glo.

Um dos.

id qd actō de dote originaliter cōri neret: r. exceptio q. ex pacto oriref tollit etiā dilationē legalē exceptio nem nō peremptoria que a lege inducā tale le gatuz nō perimit. h. d. r. nil aliud. Nota. tex. ibi nā q. admissum est r. C. Op. sm glo. r. uidetur q. plegatuz dotis cōtineat plus q. actio d dote ut hac. l. h. verū est. So. cōtinet plus. si i tēpore: sed nō in quātitate. C. Opp. insti. de leg. s. sed si vxori. Sol. ibi legauit certā quātitatez p dote. hic uero dotē simpliciter legauit quātitate non expressa. **I**tē opp. r. uidetur q. tale pactuz q. vir lucraf dotē propter liberos debet ualere: vt. l. ij. s. de pac. do. r. l. inter socerū. per totaz. l. So. ille. ll. intelligunt sm istam: ga habent locū si predecesit mulier: secus si vir ut hic. r. ideo de bes scire q. cōsuetudo que est posita in. l. dos a patre. q. dos retineatur propter liberos debet i telligi quando precedit mulier. Sed si pñce deret vir nulla retentio propter filios fieret: qd examiaui plene i. l. post dotē. s. so. ma. **Q**uar to op. r. uidetur q. illud pactuz quod dicitur de diuortio q. sit iniquū uel superuacū. nā iniquū est si mñimonū solueref culpa viri. superuacū est si solueretur culpa mulieris quoniā ipso iure debet perdere dotē: vt. l. ij. C. de rep. Glo. fatef cōtrarium r. dicit q. illud pactū habet locuz qm sit diuortii casu uel ex culpa cōmuni. **Q**uito oppo. q. hodie pactū de lucrando dorem in ca su diuortij nō habet locū cum diuortium non possit fieri d iure canonico. vt no. in. l. rerum. s. rerum amo. r. l. diuortio. s. de nego. gest. glo. fa tetur cōtrarium. Dicitur hic in h. impense. exce ptio peremptoria que a lege inducitur nō tollit per legatum dotis. **C**ontra. ga imo legatum do tis tollit exceptionē cōpensationis que est perē ptoria: vt. j. e. l. dote. Sol. r. aduerte' quedā est exceptio peremptoria que antequā in iudicium deducatur dorem minuit ipso iure: r. ista nō tol litur per legatū dotis. ita loquitur hic in h. im pense. quedā est exceptio pemptoria que dotez nō minuit ipso iure: licet actionē possit elidere. r. ista tollit per dotis legatū ut hac. l. s. i. r. l. dotē. j. eo. ratio apparet expressa ex ipsa verbū signi ficatione ga si testator legat dotē si dos est iam minuta solū id quod remanet est dos. sed quā do exceptio nō minuit dotē ipso iure: tunc totū est dos r. exceptio per legatū tollit r. hoc uult. di cere iuriscōsultus. **C**ultimo opp. r. uidetur q. etiā ista exceptio impēsarū necessariaz tollatur ut. j. e. l. iij. in prin. r. l. meuiō. s. i. j. de le. ij. Rū

quod ibi per glo. in. l. cum maritus. s. fi. s. de pac. do. tu uide bal. in. l. pro hereditate. in. v. col. de here. act. **C**ure canonico. uide bal. in. l. si qua. C. de secun. nup. **C**Et aduerte. r. quando intelligatur relictum dotis deductis expēsis

dubio realis. r. no. bar. in. l. cōtinuus. s. q. si ab eo. de uerbo. ob. lig. **C**Quero v. trum. uide Bar. in. l. in ter eos. s. de acqui. re. do mi. r. in con silio incipit. queritur an iurisditio. et Bal. in. l. si. s. de cōsti. princ. **C**De dote prelegata. Rubrica. **f** U3 dof c. deber ualere. r. an r. quā do ualeat pactum su per dote r. in preiudici um mulieris siue mariti. uis late imo. in. l. socer. s. lucr. so. ma. tri. **C**Seg. tur in. l. pro hereditariis. C. de here. act. in. v. co. lun. ubi dicit quid si simul omnes peri rent. r. utrū istud pactuz locū habeat simpliciter an si debeat cū liberis ex pmo matri monio. r. qd in statuto ui de p. au. de ca. in. l. ii. in pñc. s. solu. matr. Et qd in donatiōe propter na ptias an pac tum. de ca lucranda eo dem modo intelligatur uide Bar. in. l. iij. s. i. de bo. que li ber. **C**Debet in telligi. sed quid si per pactum uel statutuz ma rituz det lu crari dotem uxore pcece dente. r. v. xor legauit dotem suam alteri an pos sit. dic. q. sic. ter. est no. r. **C**De dote prelegata. Rubrica. **f** U3 dof c. deber ualere. r. an r. quā do ualeat pactum su per dote r. in preiudici um mulieris siue mariti. uis late imo. in. l. socer. s. lucr. so. ma. tri. **C**Seg. tur in. l. pro hereditariis. C. de here. act. in. v. co. lun. ubi dicit quid si simul omnes peri rent. r. utrū istud pactuz locū habeat simpliciter an si debeat cū liberis ex pmo matri monio. r. qd in statuto ui de p. au. de ca. in. l. ii. in pñc. s. solu. matr. Et qd in donatiōe propter na ptias an pac tum. de ca lucranda eo dem modo intelligatur uide Bar. in. l. iij. s. i. de bo. que li ber. **C**Debet in telligi. sed quid si per pactum uel statutuz ma rituz det lu crari dotem uxore pcece dente. r. v. xor legauit dotem suam alteri an pos sit. dic. q. sic. ter. est no. r.

vide omnino bar.in.l. mevio. de leg. ij.

Adeo legatum nō fuisse. et ita faciunt papa cōcessit rescripta ticio de bononia et est de padua: an valeat de quo p. spec. in ti. de rescrip. p̄ta. §. cōe aut. ver. sed qd n̄ dubitē. facit. l. is ver bis. §. si. de heredi. insti. et latius per bar. in. l. demonstratio falsa. hic alle.

Placet

mibi. fac. l. si seruus. §. eo. et hoc ibi sequit pau. de ca. in. §. si. cum. l. se.

Si quis

uxori. hunc tex. ad vnu allegat bar. in. l. de etate in. r. col. in ver. nunc ad propositum de nimo.

Domio

bartolo. Cui de casuz. de quo bar. fa. cit magnuz scilum in. l. demonstratio. no. §. i. §. de condi. et de. mo. et adde qd no. bart. in. l. §. si. §. de appel. in ver. sup. ter. tio quero.

Iso

cer ca mortif. vtruz dona. ca. mo. sit vitima volūta. adde ang. in. q. in cip. assensio miles in. vj. charta tu col lige bonā do. trina. ex. no. ti. p. bal. l. i. C. d. dona. cau. mo. ad de. ti. casuz i quo magis accidit vitie volūtatē q̄ p̄ctui. l. i. §. i. ibi bal. l. iij. col. C. de se. cū. nup. et vi de etiā ibi fa. l. q. et dicit q̄ i q̄tuz ad originē talis donatio eri. git p̄ctum et oīz sebat p. stipula. bo. die pacto nu. do. h. §. i. l. cū pater. §. memo. §. le. §. i. §. in q̄tū ad effectū et p̄uile. magis assimilaf. relicto. ita loq. tur. d. l. i. de se. cū. nu. hic est q̄ ex do. natioe cau. mo. transit dōiuz recta

deo hic loqtur qn̄ dos legat simpliciter: qz tūc nō. pōt deberi nisi q̄tenus erat dos: sed in p̄iis nō fuit legata dos simpliciter: sed q̄qd occasio ne dotis puenit: vñ inspicit id qd occasioe dotis puenit nō id qd erat in p̄iit. videbitis. j. e. l. do. tē. et l. iij. in prin.

Ex. §. sequenti.

Si testator: legat centū q̄ apud dicit esse depo. sita: an magis videat se referre ad q̄titatem q̄ ad corpus.

Adeo autem. **C**dotis legatum

extinguit si postea dos mulieri recte soluatur vel res dotales intererāt vel si ab initio dos p̄fecte cōstituta nō: fuit sicut cū legat corpus qd in rerū natura nō est. h. d. C. op. q̄ dos nō possit solui cōstante matrimonio: vt. l. i. C. si cōstā. ma. dos sol. So. intelli. ge q̄ hic fuit soluta in casibus p̄missa in. l. mu. tus. §. manente. §. de iure dorum. et l. q̄uis. §. solu. ma. C. Itē op. q̄ licet extinguat dos nō ex. tinguit legatū: vt. §. de leg. ij. l. cū filiū. §. heres. Gl. nō soluit q̄re By. dicit q̄ ibi debitū nō erat extinctū: sed erat in aliā specie obligatōis trāsita tū. hic nō erat oīno extinctū. idē no. ibi. Dicitur hic q̄ ille q̄ legat centū que in archa hz vel apud se deposita hz si nō repiunt nō valet. Cōtra hoc videt casuz in. l. si non designata. C. de fal. ca. a. diec. et l. cū tale. §. falsam. j. de cōdi. et demō. In glo. sunt due so. vna est q̄ ibi legauit certā spēm q̄titatis dotis in genere: vtp̄ta centū q̄ in do. tem habui. hic nō se retulit ad centū corpus: vt decē q̄ in archa habeo. ideo si n̄ repit legatū vi. tiatur: vt. l. si seruus. §. q̄ gnqz. §. de leg. i. et ē n̄a so. Alij vt Rog. dicunt q̄ id qd dicit in fi. est ve. rū si p̄bet testatorē errasse. secus si sciēter. h. d. vt p̄bat in. l. p̄iis. Videamus an ista so. sit n̄a. Et videt dicere Rog. q̄ eo ipso q̄ p̄batur error falsa cā vitiat legatū. Cōtra imo d̄z p̄bare testa. torem aliter legaturū nō fuisse: vt. l. cum tale. §. falsam. j. de cōdi. et de. So. qn̄ cā legādi non est obligatoria: tūc illa cā nō d̄r coherē legato: nec legatū vitiat nisi p̄baret testatorē aliter legatu. rū nō fuisse: vt. §. falsam. qn̄qz cā legādi erat ob. ligatoria: tūc talis cā legādi d̄r inherē legato: et vitiat legatū eo ipso q̄ error p̄bat. ita loqtur di. ctū Rog. hic. et l. i. C. de fal. ca. adiec. lega. Scōdo videt q̄ rog. male dixerit in alio. dicit enī q̄ qn̄ lego centuz que in archa habeo in dubio videor magis designare certā q̄titatem nō corpus cer. tum. Cōtra hoc videt. l. si seruus. §. q̄ gnqz. §. §. leg. i. Sed si bñ respicias verba Rog. nō retulit se ad legatū centū que in archa habeo: sed ad le. gatū centum que apud me deposita habeo vt ex h̄bis eius euidenter appet. et p̄bat. C. Que ro qn̄ testator: dicit lego centū q̄ apud me depo. sita sunt vtrū in dubio videat se referre ad q̄ti. tatē vel ad corpus. Ro. dicit ad q̄titatē. Jac. de are. dicit ad corpus: qz de natura depositi est: vt certū corpus tradat: vt. l. lurtius. §. depōsi. iō ad corpus se referat. D̄dr. dicit hic in dubio videt se referre ad q̄titatē: nisi designet locus vbi sūt vt. d. l. lucius. §. quisqz. el. ij. §. de leg. ij. quod fa. tis placet mibi.

Cdotis legatum

extinguit si postea dos mulieri recte soluatur vel res dotales intererāt vel si ab initio dos p̄fecte cōstituta nō: fuit sicut cū legat corpus qd in rerū natura nō est. h. d. C. op. q̄ dos nō possit solui cōstante matrimonio: vt. l. i. C. si cōstā. ma. dos sol. So. intelli. ge q̄ hic fuit soluta in casibus p̄missa in. l. mu. tus. §. manente. §. de iure dorum. et l. q̄uis. §. solu. ma. C. Itē op. q̄ licet extinguat dos nō ex. tinguit legatū: vt. §. de leg. ij. l. cū filiū. §. heres. Gl. nō soluit q̄re By. dicit q̄ ibi debitū nō erat extinctū: sed erat in aliā specie obligatōis trāsita tū. hic nō erat oīno extinctū. idē no. ibi. Dicitur hic q̄ ille q̄ legat centū que in archa hz vel apud se deposita hz si nō repiunt nō valet. Cōtra hoc videt casuz in. l. si non designata. C. de fal. ca. a. diec. et l. cū tale. §. falsam. j. de cōdi. et demō. In glo. sunt due so. vna est q̄ ibi legauit certā spēm q̄titatis dotis in genere: vtp̄ta centū q̄ in do. tem habui. hic nō se retulit ad centū corpus: vt decē q̄ in archa habeo. ideo si n̄ repit legatū vi. tiatur: vt. l. si seruus. §. q̄ gnqz. §. de leg. i. et ē n̄a so. Alij vt Rog. dicunt q̄ id qd dicit in fi. est ve. rū si p̄bet testatorē errasse. secus si sciēter. h. d. vt p̄bat in. l. p̄iis. Videamus an ista so. sit n̄a. Et videt dicere Rog. q̄ eo ipso q̄ p̄batur error falsa cā vitiat legatū. Cōtra imo d̄z p̄bare testa. torem aliter legaturū nō fuisse: vt. l. cum tale. §. falsam. j. de cōdi. et de. So. qn̄ cā legādi non est obligatoria: tūc illa cā nō d̄r coherē legato: nec legatū vitiat nisi p̄baret testatorē aliter legatu. rū nō fuisse: vt. §. falsam. qn̄qz cā legādi erat ob. ligatoria: tūc talis cā legādi d̄r inherē legato: et vitiat legatū eo ipso q̄ error p̄bat. ita loqtur di. ctū Rog. hic. et l. i. C. de fal. ca. adiec. lega. Scōdo videt q̄ rog. male dixerit in alio. dicit enī q̄ qn̄ lego centuz que in archa habeo in dubio videor magis designare certā q̄titatem nō corpus cer. tum. Cōtra hoc videt. l. si seruus. §. q̄ gnqz. §. §. leg. i. Sed si bñ respicias verba Rog. nō retulit se ad legatū centū que in archa habeo: sed ad le. gatū centum que apud me deposita habeo vt ex h̄bis eius euidenter appet. et p̄bat. C. Que ro qn̄ testator: dicit lego centū q̄ apud me depo. sita sunt vtrū in dubio videat se referre ad q̄ti. tatē vel ad corpus. Ro. dicit ad q̄titatē. Jac. de are. dicit ad corpus: qz de natura depositi est: vt certū corpus tradat: vt. l. lurtius. §. depōsi. iō ad corpus se referat. D̄dr. dicit hic in dubio videt se referre ad q̄titatē: nisi designet locus vbi sūt vt. d. l. lucius. §. quisqz. el. ij. §. de leg. ij. quod fa. tis placet mibi.

Ex. §. sequenti.

Si ex tribus demonstrationibus vna sit falsa. alie due vere legatū nō vitiat.

via sicut delegato tex. est sing. in. l. ij. §. de publ. Item in ea hz locum ius accret. sicut in legato in. l. i. in fi. C. de cadu. tol. et ita tollitur p̄ia volun. tate sicut legatū. l. vbi ita donaf. j. de dona. cau. mo. sed in hoc differūt qz legatarius pōt repudiare legatum: sed qui semel agnouit donatione q̄ cā moz. nō pōt postea repudiare: vt no. in. l. cū pater. §. ij. de leg. ij. et isti adde glo. in sti. de dona. §. i. et dicit bal. in. l. hac cōsultissima in. iij. col. C. qui testa. fa. pos. q̄ statu. tum faciens mētionē. de vitima volū. tate nō hz lo. cū in dona. cau. moz. hz bal. et jmo. i. l. i. §. de te. sta. p̄iuz vt velle bal. l. l. fi. C. d. testa. et bal. in. l. fi. i. vl. col. §. fi. deic. dixi p̄ doc. i. l. ij. §. de leg. ADDE an donatio ma. gis accedat p̄ctui q̄ vl. tunc volūta. ti bal. p̄silio. -cj. et cōsilio. -ctij. et. -clx. vj. vbi any. furari possit cā mortis donare. C. So. q̄ q̄ rē. h. videt sing. obsare tex. i. l. ij. C. d. pact. cū si. p. q̄. ibi vid. fulgo. itē §. bart. videt casuz i. l. cū putarē. et ibi doc. fa. her. dixi p̄ Ro. in. l. si ticius vbi doc. tan. gunt. §. ver. obli.

Si quis uxori. **C**Mo. tex. ibi: nam qcquid de

monstrat. no. totū tex. de quo feci magnū festuz in. l. demonstratio. in prin. j. de cōdi. et demon. Pone aliquis dicit lego dño bartolo petri de saxoferrato legū doctori. mō est verum qz suz d saxoferrato et legū doctor: nō tū sum bar. petri certe: si due demōstratiōes sunt vere illa falsa de monstratio nō vitiat: vt hic plenissime dixi in. d. l. demonstratio. §. i. de cōdi. et de. tene menti. Ex. l. sequenti.

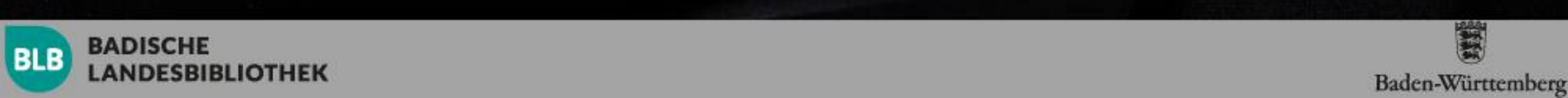
An qs possit pati se puenire actione q̄ nō est: ibi. **P**ro declaratione.

Isocer. **C**Ista. l. ponit multos

casus. ideo eaz diuido

vobis. primo loqtur qn̄ testator: legat do. tem nurui. vsqz ad. §. p. cōtrarium. scōdo qn̄ legat dotem viro vsqz ad. §. id querit. tertio qn̄ legat dotem extraneo vsqz ad. §. iulianus. q̄rto ponit casuz cōes ad oīa p̄cedentia dicta vsqz ad fi. l. Et q̄libet p̄ticulari diuidit in alias particulas iō grā breuitatis omitto. Mo. tex. ibi q̄ppe et c. ante oīa expediamus glo. C. op. de. l. mortis sue cā in pn. §. de dona. inter vi. et vx. Glo. soluit aliud in legato: vt hic. aliud in donatione cā mortis vt ibi. Rōnem no. assignat glo. qz donatio causa mortis accedit cōtractui: sed legatū est mere vl. tima voluntas: ideo ibi nō valet inter vi. et vxo. Et vide gl. que incipit et ideo p̄tra maritū. ex hoc reddit rō quare filiuffa. pōt donare cā mortis et non testari: vt plene no. in. l. tam is. §. i. j. de do. na. cā mortis. C. Itē op. glo. de. l. sed et si nurus. j. de le. p̄stā. So. glo. Mō ob. vt p̄z ex sequētib. §. illius. l. Querit glo. qd si filius nō hz cohe. redes et hereditas patris nō est adita. Actionez p̄sonalē cōstat qz nō pōt intētare: qz nō hz cōtra que intētet: sed an poterit intētare actionem hypothecariā vel qualiter sibi subueniet. Dicit glo. sibi subueniet ex equitate. l. si is. §. i. de iure do. quā glo. signa. Et dicit regula q̄ ponit in. l. si is. §. i. est qz ibi debeat esse dos vbi onera matrimo. nij sustinent: sed regula illa nō videt subue. nire mulieri. sed marito qz sustinet onera m̄rimo. nij. et ita d̄z intelligi hic glo. subueniet ei. f. mari. to referendo se ad regulam. ita dicit Ja. de are. An aut vxo: possit agere ex vigore. l. si cōstante. §. so. ma. dic vt ibi plene examinavi in materia de repetētibz dotē et ibi in. viij. q. scōdo p̄tis p̄nci. palis allegavi hāc glo. **P**ro declaratione idu. co in ar. hāc. l. qz primo hic videt casuz qz nō pōt pati se cōueniri actione q̄ non cōpetebat: vt hic in prin. nam video: testator nō pōt grauare heredē: vt ipse cōueniat actione que non est. In cōtrariū videt casuz in. l. iulia. §. q̄tum vero. §. ad exhi. So. quedam est actio que semel fuit na. ta licet sit extincta et ista actione bene potest pati qz se cōueniri et p̄cedit iudiciū hz appareat actio extincta. ita loqtur. §. q̄tum vero. Si vero actio nunq̄ fuit nata: tunc qz nō pōt pati se cōueniri. et si appareat non esse natam iudiciū nō p̄cedit vt hic in prin. nisi actio p̄cedente iudicio debeat oriri: vt. l. si ticius. j. de ver. ob. et ibi latius dixi. Scōdo scitis qz quedam glo. dicit qz actio de do. te oīz cōstāte matrimonio. Alij dicit tantū solu. to matrimonio: vt no. in. l. iuregētium. §. vtp̄ta post diuortium. §. de pac. et no. j. e. l. pater. Dic

via sicut delegato tex. est sing. in. l. ij. §. de publ. Item in ea hz locum ius accret. sicut in legato in. l. i. in fi. C. de cadu. tol. et ita tollitur p̄ia volun. tate sicut legatū. l. vbi ita donaf. j. de dona. cau. mo. sed in hoc differūt qz legatarius pōt repudiare legatum: sed qui semel agnouit donatione q̄ cā moz. nō pōt postea repudiare: vt no. in. l. cū pater. §. ij. de leg. ij. et isti adde glo. in sti. de dona. §. i. et dicit bal. in. l. hac cōsultissima in. iij. col. C. qui testa. fa. pos. q̄ statu. tum faciens mētionē. de vitima volū. tate nō hz lo. cū in dona. cau. moz. hz bal. et jmo. i. l. i. §. de te. sta. p̄iuz vt velle bal. l. l. fi. C. d. testa. et bal. in. l. fi. i. vl. col. §. fi. deic. dixi p̄ doc. i. l. ij. §. de leg. ADDE an donatio ma. gis accedat p̄ctui q̄ vl. tunc volūta. ti bal. p̄silio. -cj. et cōsilio. -ctij. et. -clx. vj. vbi any. furari possit cā mortis donare. C. So. q̄ q̄ rē. h. videt sing. obsare tex. i. l. ij. C. d. pact. cū si. p. q̄. ibi vid. fulgo. itē §. bart. videt casuz i. l. cū putarē. et ibi doc. fa. her. dixi p̄ Ro. in. l. si ticius vbi doc. tan. gunt. §. ver. obli.

in est casus q̄ nō oīz cōstante matrimonio .ibi quippe nupta est. dixi plene in .l. si constante .s. .i. s. so. ma. **Quero** quid in dubio. Rūdeo in dubio verba testatoris sunt inspicienda: aut legavit dotem simpliciter: et videtur legare ius actionis de dote: vt. j. l. proxi. in fi. aut legavit q̄ quid peruenit d̄ dote: et videtur legare q̄traem: .l. mevio. s. auie. s. de le. ij. et j. l. proxi. in princi. **Quero** dicitur hic q̄ mulier debet cauere qd̄ si cautio ista fuisset omīssa. Respondeo potest mulier cōueniri actione incerti. vt caueat vel repetet qd̄ datum est: vt. l. q̄ si nulla. s. de le. i. et l. qui exceptionem. s. si pars. s. de condi. inde. tenementi que supra dixi.

Per contrarium. **Quero** de rōe diuersitatis inter peculium legatū liberto et dotem legatam marito. Respondeo actio de dote procedit ex contractu: et ideo licet heredes sociari defierint habere obligatio ex contractu remanet. sed obligatio de peculio h̄z instar realis actionis: vt. l. que situm. in p̄nci. s. de pecul. Si ergo defuit h̄re peculium defuit teneri illa actio de peculio sicut in pupillo qui sine sui culpa defuit rem possidere: vt. l. si a bone fidei. s. s. rei v̄. Dicitur hic q̄ cōuenitur seruus nō heres. Contra imo heres: vt. l. ij. C. an seruus ex suo facto. Tres solu. sunt in glo. Una est q̄ libertus cōuenitur .s. in effectu sed heres principaliter. Ista sol. reprobatur in fi. glo. q̄ fm̄ hoc non effz differētia inter peculium et dotem. Soluit glo. secundo modo et nil valet. Ultimo soluit et bene: vt in ea p̄z: et in rōnem huius sol. glo. ponit in .l. cōtraria: q̄ quādo libertas directo datur: heredi culpa non potuit imputari: q̄ nullo tempore potuit retinere peculium: sed quando per fideicommissum potest imputari culpa: q̄ non potuit manumittere nec peculium dare donec creditoribus satisfieret. **Ultimo** dicitur hic q̄ licet dos sit soluta viro adhuc actio de dote superest. istud dicitur debes intelligere q̄ matrimonium fuit postea solum inter vxorem et virum eius. alias non peteret: vt in prin. huius. l. vel si ponis constante matrimonio debes exponere actio de dote idest spes actionis de dote alias nō procederet.

Ex. s. sequenti.

Si debitor soluat creditori creditoris sui: an extinguat obligatio.

Idem iulianus. **Op.** q̄ solutione facta alteri actio competens marito perimi non poterat: vt. l. stichum. s. fi. j. de noua. Breuiter ego dico q̄ hic soluitur alteri qui ab ipso marito dotem repetere posset sicut si creditori mariti solueret: vel dic q̄ hic fuit legata dos marito pro muliere: vnde merito potest mulieri solui.

Ultimo no. ex isto. s. q̄ si debito: soluat creditori sui creditoris extinguitur obligatio. **Contrarium** nota in .l. solutionem. s. solutam. j. de p̄gno. acti. pro hoc est glo. in .l. si cū militi. de compensa. et in .l. si opera de doli except. et insti. qui. mo. tol. obli. in prin.

Ex. s. sequenti.

Stante statuto q̄ massarij cōis nullam pecuniam possint soluere absq̄z detractione. vij. denarioz p̄ libra. Si conducti fuerint doctores p̄ certo salario absq̄z aliqua deductioe qualiter illis sit consultū si massarij velint seruare statutū.

Idem querit. **Hec** est tertia pars. opp. j. ad .l. fal. l. cum dotem. vbi est tex. in contrarium. So.

falcidia non detrahatur respectu finalis effectus sed ab initio sic. vnde illa fm̄ istam d̄z intelligi. **Quero** dicitur hic cōmoda rep̄tationis in hoc legato sic obseruent. quero quid si nō sit dictuz an sit dos ip̄si mulieri prelegaret defalcaret cōmodū rep̄tationis. Quidam dicunt q̄ non: vt .l. si usufructus. s. i. j. ad .l. fal. et d. l. cum dotem. **Contrarium** determinat glo. et bene per .l. i. s. si quis creditori. j. ad .l. fal. exemplum ponit glo. **Ultimo** ista. l. est bona ad vnam questionem que fuit de facto. doctores fuerunt cōducti ab isto cōi pro certo salario absq̄z deductione alicuius gabelle. demum erat aliud statutū q̄ massarij cōis nullam pecuniam possint soluere nisi detraherent. vij. denarios pro libra. querebatur an a doctoribus debeat detrahi. **Determinatum** fuit q̄ massarij debeant detrahere: sed doctores cōtra cōe in eo qd̄ eis detraheretur habent actiones et hoc probatur per hūc tex. licet non fuerit allegatus. et p̄ hunc. s. sed et marito. j. eo. l. vnde de uentum fuit. q̄ illud qd̄ pro gabella deducebat iterum solvebat euz deductione gebelle donec gabella ad nihilum deueniebat.

Iulianus querit. **Istō** qd̄ in hoc. s. dicitur sicut mulier cui legata est dos nō patit falcidiaz intelligo qui soluto matrimonio fuit legata: q̄ erat sibi debita. secus si adhuc debita nō esset: vt. j. proxi. s.

Sed et marito. **Facit** ad id qd̄ dixi. s. p̄ri. s. et in. s. idem querit.

Mela scribit. **Hic** est nouus. s. et sibi nescirem daz concordantiaz aliquā: ideo tene menti. **Quero** hic vtrum fundus fuerit datus in dotem estimatus vel inestimatus. Quidam intelligunt de fundo dato in dotem inestimato: sed hoc non placet glo. q̄ fm̄ hoc nullum esset legatum: q̄ fundus inestimatus debet reddi incontinenti: vt .l. exactis. C. de rei vxor. act. et sic nullum cōmodum cōtineret licet aliter glo. in .l. diuortio. s. in terdum. s. so. ma. et ibi reprobauit. vnde glo. dicit q̄ fuit datus estimatus: an sit verū infra dicā.

Sed retenta ista lec. quero que est rō huius. s. Dicit glo. ne circa eandem rem concurrant due cause lucrativae: et ista rō colligitur ex .ll. allegatis in se. glo. f. in .l. meuius. in prin. s. s. de le. ij. et l. plane. s. i. et ij. s. de le. i. Sed hoc nō videtur aliqd̄ dictum. nam qn̄ fundus datur in dotem estimatus non est in dote fundus sed pecunia: vt .l. quotiens. et s. de iure dotium. et l. si inter virum. C. de iure do. Sed qn̄ vni et eidem legatur fundus: et estimatus fundi vtrunq̄z legatum potest concurrere: vt .l. fundus. j. de dona. no. p̄ d̄. i. c. bona fides. in fi. extra de reg. iur. lib. vij. et sic mulier haberet vtrunq̄z quod puto verissimum de hoc est glo. no. in .l. licinius locusta. in prin. s. de le. ij. et ibi dixi me dicitur hic. quō ergo respondemus ad hanc. l. Rūdeo duobus modis. primo q̄ dicamus hunc fundum datum in dotem inestimatum qn̄ fundus erat in dote nō quantitas: et hoc apparet ex tex. qui dicit nō bis sed semel deberi fundum nō dicit estimationes fundi. Si tu dicis fm̄ hoc legatum non valebat cum non haberet cōmodum. Respondeo ponetali mō q̄ valet: q̄ ex pacto fundus nō debebat incontinenti restitui. Secōdo modo respondeo etiam sustinendo glo. q̄ hic fuit datus estimatus tertio est dicendum q̄ primum legatum fuit factuz expresse contemplatione dotis: et pro dote

a **Idem** q̄ rit doc. fuerunt conducti. adde. q̄ quā in simili ponit bar. in .l. nesci. s. fi. in p̄. j. ad .l. fal. b **Mela** scribit. s. pecunia. nota qn̄ reingit fundus dotalis: an debeat estimatio et fundus adde bar. in .l. plane. et l. i. s. i. de le. i.

U3 qd dicitur hic. Et facit iste v. nam z si go ad q. comet edessit mili ti castellanu cum quarta oium obue ti. Queritur cu qda debe ant omittit re bona : qz offenderunt comitez. an castellanus d illis bonis debeat hère quartaz per bal. m. c. i. d capi. qui cu. vedi. refert oldr. deter. minasse qz si sed si pene d scederent ex delictis iter alios comis. sis no in com. ite bñ de. beret hère z ita legf bal. bi.

ADDE qz oldra. ita de terminavit pñ. clviii.

b Cuz ita vltra dotez. ADDE ange. consilio. cccij.

c Ater. p suscipe iudiciu fide iusor. indē. matis cogi tur suscipe. re iudiciu qz no reperies alibi. alibi di. cit qz talis p mittit etiaz iure isto bz beneficiu ex. cussiois fm. bar. qz ibi diti in. l. qro. s. loca. qd no. vide tñ qd no. bart. j. e. l. an au. te promissio ista cōtineat fructus vel interesse vid. bal. in. l. ij. C. de sen. qz sine cer. qz ta. naz paria sunt pmitte. re indēnita. tē z pmitte. re defensio. nem.

z postea dos fuit legata simpliciter. vnde cū ob eandem causam sit factus nō debetur nisi semel vt. l. lucius. §. impuberem. §. de leg. ij. z. l. alimē. ta. §. basilice. §. ali. z. cib. le. tene mēti qz vtilia ff.

Ibidem mela. C. Opp. z videt qz nō tenet stare colono: vt. l. nihil. §. si. §. de le. i. cū si. Dicunt qz daz spē in dote. dic vt plene dixi in. l. si filio. §. si. §. solu. matri.

Am quis. C. Supra locutus est iurifconsultus de prelegato dotis. hic vero loquit de fideicomisso quo grauatul mulier cui dos est pre legata siue leges dos mulieri siue aliud pro ea. Eatenus potest onere fideicomissi grauari qua tenus relictum dotis quātitatem excedit. hoc di cit fm By. Nota qz dixi in summano. Scōo no ta qz fideicomisso vniuersali nō venit id qd quis ex iudicio defuncti nō perceperit: vt hic in ver. nam z si quis dicit hic qz fuit prelegata dos. vnde videt legatum id in quo erat minuta dos pp impensas. Lōtra de. l. i. §. eo. versi. impense zc. Sol. ibi fuit legata dos simpliciter. hic vero fuit legata quantitas: vel fuit dictum qecquid ad me peruenerit: vt. l. meua. §. a te. de le. ij. Dicit hic si tamen hoc animo zc. quero quid in dubio: an videtur relictus aīo compensandi cū vxore. La sus est qz nō: nisi exprimatul in. l. i. §. sciendū. C. de rei vxo. ac. z. l. credito: em. §. de leg. ij. facit id qd dixi in. l. si cum dote. §. si pater. §. so. matri.

Mulier. C. Non summatur qz iste. §. comprehenditur sub precedē ti summano. z ver. perinde. z est no. z ideo men ti tenendus. C. Op. ad istum finem de. l. qz his verbis. §. de leg. ij. Respondet glo. hic est spē ex coniecturata voluntate defuncti: qz reliquit p debito. vnde videtur voluisse qz qecquid habuit vltra debitum restituat cum fructibus. quod te ne menti. C. Op. contra hāc. l. qz quis possit gra uari vltra qz est sibi relictum: vt. l. imperator. §. i. §. de le. ij. So. distingue aut legatur qz tūtas a le gatario quātitatis: aut quātitas a legatario spe cie: aut species a legatario quantitatit: vel spe cies a legatario speciei: vt colligitur ex tex. in. d. l. imperator. §. i.

Ex. l. sequenti. C. Legans centum siue dicat preter dotē vel su pra dotem vel vltra dotem. dotem legare videt.

Am ita. C. Op. qz vbi amplius nisi dicat hoc ampli vico ampli nō iducat repetitionē: vt. l. si seruus. §. si ita scriptum. §. de lega. i. Due sunt opi. in glo. vlti. est vera z examina vt dixi in con trario. C. Quero quid si testator dicat lego vxori centum preter dotem: an videtur legata dos. Lerte sic: vt. l. seio. §. vxoris. §. de annu. lega. C. Sed. quid si dixit lego cētum supra dotez: an videat dos legata. Dicit Ja. de are. qz videt le gata dos: qz verbū supra includit dotē sicut ver bum amplius. alleg. §. solu. ma. l. diuortio. versi. item si locatio. z. l. si vnus. §. pe. §. loca. z est ca sus cum glo. j. e. ti. l. seia. C. Sed quid si dixit le go centum vltra dotē: an videatur legare do tem. Dicit Ja. de are. qz sic: vt. l. si vltra. C. de fi deiul. hoc ponit Ja. de are. hic z. l. qui bona. §. si quis edes. j. de dam. infec.

Am vulgari. C. Op. §. §. leg. i. l. talis in prin. So. speciale est in legato dotis. z est ratio: qz legatum ad dotē refert. als legatum efficere inuile. ita dicit glo. z bene.

Ste prelegata. C. Op. po. §. §. le. i. l. meua. §. i. §. nō soluit: sed ibi ap paret solu. qz debemus intelligere quando lega uit dotez simpliciter. secus si legauit quicqd ad eum pueniet: qz tunc nō deduceret impensas necessarias: vt ibi dicit in tex. z vidistis. §. e. l. ij.

Am scriptum. C. Si le gatur ali quid p dote adiecta certa quātitate siue dos fuerit nulla siue minor tenet legatum. hoc dicit. C. Mo. tex. in fi. quādo legat corpus quod non est in rerū natura: z pecunia alternativē va let legatum in pecunia. C. Op. de. l. i. §. adeo. §. eo. Solu. ibi fuit relicta dos nō adiecta certa qz titate. hic vero fuit expressa certa quantitas.

Ater. C. Ista. l. videtur aliquantu lum intricata sed in veritate non est. primo ponit vnū dictum vulga re. secundo circa illud fo: mat septem. q. per or dinē. secunda ibi: sed si pūsqz. tertia ibi: qz si ra tū. qzta ibi: qz si totā. quinta ibi: sed si pūsqz. se xta ibi: si forte. septima ibi: quid ergo. C. Op. p ordinē ad quālibet prem. z primo ad primaz p tem. dicitur hic qz heres debet cauere de idēni tate. Contra imo debet cauere qz heredem de fendet non de idēnitate. vt. l. i. post princi. §. eo. Sol. fateor: qz idēz est dicere de defendēdo z p mittere de idēnitate. immo qui idēnitate p mittit cogitur suscipere iudiciu: vt hac. l. in pn cipio. coniuncto ver. qz si ratum: z p iuncta. l. ij. post prin. §. eo. z hoc sentit Jac. de are. qz facit ad hoc. l. ij. C. de in lit. dan. tu. facit. l. si quis prior: in princi. §. de petitiō. heredi. z hoc tene menti qz non reperies alibi ita bene. C. Ad secundam partem op. dicitur hic qz mulier dotem recupe rauit. Contra mulier constante matrimonio nō potest dotem recuperare: vt. l. in rez. §. ois de iu re do. Quare Rog. dicit qz hic matrimoniu est solutus: sed istud ē diuinare contra mentez. l. no stre. vel dicit Rog. dic qz vir vergebat ad inopiā Hanc sol. glo. reprobat in. l. si constante. in pn. §. sol. matri. Tamen istam sustinui. dic vt ibi di xi. Alij vt Ja. de are. dicunt qz hic matrimoniu videtur esse solutum respectu soceri defuncti: vt. l. cum hic status. §. si socer. §. de dona. inter vi rum z vxo. Sed hoc est contra. l. ij. §. idem iuli. §. eo. ibi quippe nupta est. Alij vt Azo. dicunt qz hic mulier de facto dotez recuperauit que si bi fuit per heredes soluta: quia de iure recupe rare non poterat. hanc solutionez Azo. puto ve ram z intelligo qz vxori fuit soluta in casibus in qbus potuit: vt. l. mutus. §. manente. §. de iure do. z. l. qzuis. §. solu. matri. Alij vt Jo. dicunt qz actio de dote cōmittitur matrimonio constante vt. l. si constate. §. i. §. solu. ma. Ad illum. §. glo. respondet dupliciter: z sic habes duas lectu. in illo. §. quas ibi examinaui. Durum est omnino contra stimulum calcitrare: qz actione de dote constante matrimonio non ager: vt. l. ij. post pn ci. §. eo. ibi quippe nupta. zc. quare tene lectu. Azo. z lectu. Rog. intelligendō qz vergat ad in opiam. quas lectu. examinaui plene in. l. si con stante. §. i. §. solu. matri. Item oppo. qz solu. fa cta mulieri non debet nocere viro: vt. l. stichum. §. si j. de noua. z. l. si. §. si. in pāci. j. de ver. ob. So. hic nō soluitur pro: sus alij persone: sed ma gis videtur solutum creditorū creditoris: vt di ctum fuit in. l. ij. §. idem iulia. querit. §. e. C. He nio ad ver. sed si lege fal. z oppo. qz non debeat detrahi filio: qz per fami. her. act. hoc consequit

d C. Ja. de a re. adde bal. in. l. cū tibi. C. de cuic. z de natura si deiussiois ē qz fideiussor seruet indē nis. bald. in. l. cōsti. C. d vsur. z vide bal. in rub. C. de v. si. in. vij. q. e C. Et no. qz sicut filius mortuo pa tre pōt acci pere dotez vxoris sue ca uendo here dibus de cō seruādo cof indēns. vt hic. istud est verū ēt i pa tre nepotis si viuo eo da ta fuit dos. C. d rei vx. act. l. vnica. §. cū qz si pulatu. z ibi bal. i. fi. z. l. si filia. §. hoc amplius. ff. fa. hercif. C. Rog. in telligēdo. z facit iste tex. ad. q. si mari tus egit ad rē dotalē cō stāte matri. z succubuit an so. ma. v. xori agēti ob stet exceptio rei iudi. de quo p bal. i. l. doce. i. fi. C. de rei vē.

a Sed si p
us. ad ista vi
de gl. r. bar.
i. l. h. marit.
z qd ibi di
xi fa. heres.
b Deo.
r. pomp.
tac ista
.l. qd si vn.
testis est ap/
probatus et
datus p. p. h.
dato ab vtra
q. pte: an p.
bet plene.
bal. in. l. i. bo
ne fidei ver.
sed dubitat
de ticio. C.
de re. ere. vi
cit aut ptes
cōsentit in
p. sona r. i. vi
cto: aut in p.
sona tñ. r. ad
de q. vbi p.
sona est ap/
probata ab
vtraq. pte
nō requiritur
iuramentum
fm bar. in. l.
lucius. in fi.
.j. d. fideiuf.
Quā dicit
ptes r. cōue
niūt de stan
do dicto vni
us: an faciāt
plena fidem
vide gl. r. qd
ibi bal. in. ij.
col. in. l. i. C.
de sen. que p.
eo qd inter
est. r. vbi qd
tenet glo. in
.c. venies. r.
in. c. l. de te
sti.
c C. tñ. te
stis. no. q. di
cto vnus te
stis stat i ca
su isto. r. idē
tenet gl. i. c.
venies. r. in
.c. l. r. in. c.
cum nobis.
de testi.
d C. unita
vt p. bal. i. l.
iurcur. C. d.
test. si id q.
i scriptis de
ponit legat
aliter nō va
let talis de
positio.
e C. ad. q. ad
de tñ qd bal.
in p. h. in. pnc.
in. vij. col. i.
v. item no. h.
dicit q. suffi
cit si rep. i. f.
actis talis iu
ratus r. q. r.
tūc p. sumet
iuramentū in
tercessisse in
solēni forma
qua dēbat
ille iurare. al
le. no. h. qd
bñ no. r. fac
qd not. In.
no. in. c. ino

vt dicitur: vt. l. ij. §. si filia. s. fa. her. Rog. dicit q
h mrimoniū erat solutū. solue verius. Idem si
stante mrimonio: tñ hic agebat actioe ex testō
vt. l. ij. §. idem iulia. s. e. C. Op. ad ver. sed si ra
tum. r. videt q nō debebat defendere imo suffi
cit q p. stet in dēnitatem ex forma stipulationis
vt. s. e. l. in prin. So. iste stipulationes idem im
portant vt dixi. An autē possit precise cogi age
re ad defendendum. Dic vt. l. sed r. he. §. p. ror.
.s. de pecu. veritas tñ est q licet ad defendendū
teneat: r. ad suscipiendū iudiciū in se tñ nō pre
cise cogat. dic vt ibi. C. Venio ad ver. q si totuz
dicit hic q actio iudicati dat p. tra heredē in eo
qd retinuit iure fal. p. tra imo dat in solidū: vt. l. si
actor. r. l. si p. cur. s. de procu. Dicit glo. r. bene
hic respicit finē: q si solueret in solidū heres re
uerteret p. tra maritū in ea pte que fuit sibi solu
ta. C. Querit glo. qd si fuit cautum. Bñ gl. tñc
maritus posset cōueniri in solidū. vel aliter si eēt
cautū si fuit presens tpe stipulationis. sed hoc
nō placet glo. p. l. si p. cur. in fi. s. de p. cura. Sed
By. ibi negat dari actionē in dñm ex stipulatiōe
interposita p. p. curatorē: sed ex stipulatione iter
posita p. seipm nō negat qn actio detur. Alij vt
Ja. de ra. r. idem ad. q. q si esset cautū aio nouā
di nō posset postea cōueniri: vt. l. delegare. j. de
nona C. Venio ad ver. sed si p. r. uis. hic dicit q
qn ipse vellet agere fa. her. nō posset in cōtinenti
dote cōsequi p. tra. s. fa. her. l. si filia. §. i. d. dicit
intellige q hic mrimoniū erat solutū: vel si cō
staret. ita q vt sustineret onera mrimonii: tñc
in cōtinenti dote recuperabit. C. Quero qd ad
p. positum: nōne soluto mrimonio vir vxorem
deberet alere infra annū: vt no. in. §. exactio. C.
de rei vx. ac. Dicit doc. intellige q hic erat cāus
in quo nō debebat alere: r. ideo si aliqd lucrum
erat medij tps d. eē heredis sicut qd lucrat ex
pacto: vt. l. i. C. fa. her. Videte credo q iste leges
hodie sint correcte: q omne lucrum qd venit ex
dote vel ex eius occasione est aduenticiū: r. d. r.
reddi filie: nō aut d. esse heredum patris: vt. l. i.
.C. de bo. que li. Sed de iure antiquo esset disti
guēdus: aut maritus ab heredibus patris petit
actione ex testō: r. in cōtinenti pōt: vt hic. aut acti
one fa. her. r. idem si mrimonium cōstabat: vt
.s. e. l. ij. §. idem querit. r. l. si filia. §. i. s. fa. her.
aut mrimoniū erat solutū: r. tñc aut vir alimē
tabat vxorem fm q no. in. §. exactio: r. idem: vt
hic. r. l. ij. §. idem iulia. s. e. aut eam nō alimenta
bat: r. tñc nō pōt in cōtinenti agere: vt hic. in fi. s.
hodie secus: vt dixi. C. Venio ad ver. si forte d.
hic qd d. subueniri heredi. quero qua actioe cō
ueniet. Rñdeo p. ditione incerti: vt in gl. C. Ve
nio ad ver. sic. quid ergo. dicitur hic q si heres
soceri nō erat solutū pōt agere cōtra maritū. q
ro qua actione. Tex. hic dicit vtili actione: r. sa
tis hoc placet mihi: r. h. multa remedia. Prio
habēdo ratū in subsidiū: r. ageret actione man
dati vel neg. ges. arg. eius qd no. s. e. l. ij. §. idem
iul. q. r. Item cū mulier habeat obligata oia bo
na soceri: r. socer habeat cōditionē incerti p. tra
heredes soceri illā cōditionem incerti vtilē pos
set intentā vxor: vt. l. nomē. C. q. res pi. ob. pos.
Tamen posset dubitari: q glo. videt dubitare:
an veniant noia intentata hypotheca: vt. l. here
dem. C. de here. act. tñ veritas est q veniūt pos
set etiā habere actionem de dote ex equitate hu
ius. l. r. l. i. s. de eo per quem factum erit.

u **Tr uxori.** C. Licet m. c. p. a mo
riatnr estimatio eoz
certa legata debet. b. d. C. Opp. imo v

des q mortuis mancipijs estimatio nō debeaf:
vt. l. quidā. §. si tibi. s. de leg. i. ad. idē. l. t. cie. §. si
na. e. ti. So. hic loquit qñ legat certa quantitas
p. precio serui. secus si serui precium legaret q.
titate non expressa: vt ibi: r. hoc forte voluit dice
cere Ro. qui dicit certā. C. Item op. r. videt q
teneant heredes in quantitate non expressa: vt
.l. pleriq. r. l. res. s. de iure dotium. So. intelli
ge q decesserunt sine culpa heredis seu mariti.

u **Xori mee.** C. Quero que rō
fuit dubitādi. Rñ
deo rō poterat eē: q illud adiectiuū esti
mata referat ad oia precedentia qd iurisconsultus
remouit: q p. hoc legatum fundi corneliani
essiceref inutile. C. Quero de vtilitate huius. l.
Rñde vt in glo.

s **I seie.** C. No. ex hac. l. si vni legat
fūdus simplr. alij vero ani
mo compēsandī cū debito nihilominus
faciūt sibi ptes per concursum. C. Scdo no. q i
eo qd detrahatur p. falcidiam non faciūt sibi p.
tes p. cōcursum: tene menti.

s **Eia.** C. Adhibitus ad stipulandū
totam dotem in dubio nō vi
detur adhibitus aio donandi. Item ad
hibitus animo donandi intelligit causa mortis
si mortis causa est mentio facta. b. d. C. No. ex
hac. l. tria p. imo q dicit. s. dotem: q per hoc vi
det legare dotē. dixi. s. e. l. q. ita. C. Secūdo no.
q adhibitus ad stipulandum in dubio nō vide
tur adhibitus causa donandi. C. Tertio no. q
adhibitus ad stipulandum aio donādi intelli
gitur causa mortis si fiat mentio mortis. istos duos
passus examinaui in. l. que dotis. s. solu. mari.
C. Ultimo signa glo. vltimam que est hic.

q **Si dotem.** C. Si conditio
pro pte est pos
sibilis sufficit si ei pareatur in eo q possi
bile est. b. d. r. est no. casus: r. hunc passus exami
naui in. l. i. s. de condi. insti.

Ex. l. sequenti.
C. Si reperit scriptum testis iuratus r. an p. su
mas iuramentum intercessisse: ibi. Scdo. Et si re
stator dicat volo solui oibus debētibus a me ali
quā accipere: r. de hoc stetur simplici verbo ti
cij fratris mei: an valeat: ibi. Quero. Et an cum
testator vult q stes dicto alicui ille debeat iura
re: ibi. Quero cum. Et an partes debeant eē pre
sentes cū aliquis cuius dicto statur declarat di
ctum suuz: ibi. Item. Et an in relatione agrimes
sois vel nunciij pars debeat esse presens: ibi. Et
per hoc. Et an testis possit dictum suum ferre i
scriptis: r. an valeat pactum de stando simplici
verbo alicuius de damnis r. expensis vide in fi.

u **Theopompus.** C. Ista
l. ponit
vnum notabile casum r. multi credunt
scire: r. eā ignorāt: r. breuiter. b. d. Dico vnus
testis statur ex voluntate r. dispositione defun
cti cuius solius dispositioni staretur. b. d. com
muniter. C. Glo. nostra colligit duo notabilia.
primo q statur dicto vnus testis: r. hoc ideo q
testator sic voluit: r. sic non ob. l. iuris iurādi. C.
de testi. quod an sit verum infra dicam. C. Scdo
no. q vnus testis facit semiplenam p. banionem.
Nec ob. l. maritus. j. de questionibus quare dic
vt ibi no. Doc. vt Old. inducunt hanc. l. ad que
stionem reperitur in actis testis iuratus r. an
ex hoc presumitur iuramentum intercessisse. Et
detur q sic vt hac. l. cum sua glo. Tamen dicit
ipse tutius est q fiat scriptura per seipm de iura

tut. de co g
sur. ordi. fu.
sce. r. qd die
bal. in. l. iij. i
pn. s. de iu
re. qd suf
ficat si appa
reat de villa
p. istū tex. s.
do. an. in. c.
fraternitatis
d. testi. ad fi.
videt no. te
nere p. bart.
r. ro. i. l. frē
dū. de v. ob.
r. abb. in. c.
tuio. d. testi.
r. vide bar. i.
.l. p. hāc. C.
de ero. mi.
ano. li. r. r.
bal. in. l. si q
i aliquo. C.
de edē. r. idē
t. bal. in. c.
i. s. i. qd sit
iuesti. r. bal.
i. l. gesta. C.
de rei iudi. r.
bal. i. l. iuris
iurandi. C.
d. testi. r. bar
to. l. i. admo
nendi. de iu
re. r. vide
do. Anto. r.
Imo. i. c. fra
ternitatis. d.
testi.
ADDE. an
si reperiat
in scriptis
testes iteret
se fm morez
presumatur
p. ista iudicis
oldra. p. hlio
-ccccxij.

¶ Est capta tota ad hoc facit qd no. bar. i. l. si ita scripsero. de cōdi. r. de. r. h. leg. imo. in. l. captatozias. s. de here. insti. r. m. e. cū tibi de testi. b. C. Stef. dicto alicuius qd importet ista vba stef dicto suo. vt de bal. in. l. i. C. de his q. pe. no. r. inci pit cōsiliū bar. quidam hīs bona cōmunia vbi vide. r. bal. i. l. captatozias. s. de here. insti. ¶ C. Tibi videt. add. qd no. bar. in p. hemio. ff. in. si. p. in. d. C. Debeat iurare. qd videt tenere bal. in. l. i. iur. qd ex cōuentione de iurei. r. do. an. in. c. sine i. pe. colum. d. dolo. r. cōtuma. ¶ C. Rūdeo. adde bal. in. l. in. minor. C. in. q. cau. in. ij. col. r. i. l. Mentaneū in. vi. col. C. qd r. qd iudex. r. vide bal. in. l. hac edictali. s. hie. illud. C. de secū. nu. r. bar. in. l. q. bona. s. h. j. de vā. insec. r. bal. in. l. iur. r. i. C. de testi. r. ang. i. l. i. s. i. h. cui plusq. per. l. falci. ADDE an cū nūctus refert debeat pō esse pns Roma. cō. silio. r. ¶ C. Puto q. sic. h. an. pos sit p. pcuratorē vel nunciū depone. re. vide bar. i. l. q. bona. s. q. alieno d. dam. insec. vbi videt tenere q. nō. r. idem tenuit bal. i. rubri. s. d. iurei. r. do. an. per illū tex. l. c.

mento testis. Examinemus an sit verum: r dico q ista scriptura probat iuramentum quādo cū qz enim in instrumento sit mentio de aliquo qd est possibile expediri illo tunc cum instrumentū conficiebatur instrumentū probat hoc interces sisse: vt no. in. l. i. C. de fide instrumē. r iur. haste. h. l. i. x. r. l. optimam. C. de contrahē. r commit. shipu. sed non probat partis presentiam. ideo cō sulo qz facias scripturam de iuramento: r qz par te presente. sed si scriptura diceret testis iuratus parte presente rē. sufficeret. ¶ Quero dixit testa tor: sic volo solui oibus debentibus a me aliqd recipere: r de hoc stetur simplici verbo ticij fra tris mei: an valeat istud relictu. Et hic videtur tex. qz sic qz valeat. Videte in hac questione con sului r dixi sic. prius ē vidēdū quid importet ste tur dicto eius. Respondeo hoc est assertioni ei vt. l. sciendum. s. dictuz. s. de edi. edic. r ideo di co qz ista voluntas est captatoria: quia i secretū alterius volūntatis confertur tota ista dispositio r ideo inualida: vt. l. captatorie. s. de lega. i. r. l. captatozias. de here. insti. r ideo eius dictuz nō valet nisi aliquibus legitimis presumptionibus hoc presumeretur esse verum: vt. l. quod heredi. j. de reb. dub. Non ob. hec. l. quia loquitur de dote cuius fauore legatum valet licet incertum: vt. l. cum post. s. gener. s. de iure do. Preterea hic constat eum verum dixisse legitimis presump tionibus: quia testator dixit legitimis portioni bus quibus alia rē. r ipse declarauit postea qz se haberet tantum quantum alia. Fallunt pre dicta in relictis ad pias causas: r statur volunta ti captatorie: vt in. c. cū tibi. extra d. testa. ¶ Que ro cū testator dixit qz stetur dicto alicuius vtrū ille qui dicit debeat iurare vel non. Et hic vide tur tex. qz sic. dixit enī iuratus scripsit. vnde ego dico sic. quando qz testator dicit standum esse di cto alicuius de eo qz ipse testator sibi dixit: r tūc quia dictum illius est quodammodo testimoniū veritatis defuncti magis qz iudicium depo nentis: tūc dō deponere p iuramentuz: vt testis: vt hic. l. i. iuraturā. C. de testi. qz qz testator di cit stādūz ē dicto alic' hoc ē volūntati alic' de eo quod sibi deponenti videbitur tunc in isto casu non est testis iste: sed magis quidam arbitrator ideo non debet iurare. argumetum auē. decerni mus. C. de arbitris. r. l. non ex omnibus. s. de ar bi. hoc est verum quando aliqs est assumptus a testatore v' a pte simpliciter: sed si assumere a iudice dicte vade ibi r referas mibi qd tibi v' de tali re: vt medici cum assumūt ad videndū tale vulnus: tunc debet iurare: vt. l. comparatio nes. C. de fide instrumentorum. licet contrariū no. in. l. iuraturandi. C. de testi. r. l. i. post princ. s. de ven. inspi. Contra predicta facit. l. hac edictali. s. is illud. C. de secundis nuptijs. vbi videtur dici qz quando a partibus assumitur de beat iurare. Solu. intellige qz assumitur a parti bus de mandato iudicis vel assumitur a parti bus hoc agentibus vt iuret: alias secus vt hic. ¶ Item quero quando aliquis cuius dicto sta tur declarat dictum suum: an partes debeant eē presentes. Hic videtur tex. qz non. Videte quā do ille cuius dicto statur debet solum ferre testi monium de voluntate defuncti: tunc istius vo luntate declarata non requiritur presentia par tis: vt hic. Nec ob. qz pars dō esse presens quan do testis iurat: vt. l. i. si quando. C. de testi. quia il lud verum quando persona testis non est ap probata: quia de facto contra personam testis posset opponere: sed hic persona testis est ap

probata vnde non potest opponere nec contra dictum nec contra iuramentum. nam non pos set eius presentia trahere in contrariam senten tiam. nil enim de proprio sensu iudicat: sed solū voluntatem testatoris declarat. quandoqz sta tur eius declarationi: r de proprio sensu iudicat r tunc requiritur presentia partis: vt. l. si quis ar bitratu. j. de verborum obligatio. r ibi dixi ple nissime. l. multa. j. de conditio. r demonstra. r. l. qz si nolit. s. si quis ita. s. de edi. edic. ideo qz ei' presentia posset trahere in contrariam sententi am: vt. s. de arbi. l. sicuti. Et per hoc habes de cisionem ad multa: an quando nuncius refert debeat esse pars presens. Erte non: cū solum referat quod factum fuit: r eius persona appro bata est. Ad idem iudex committit alicui vt vadat r mensurat illum agrum r referat. debet ne esse pars presens. Respondeo in commissione debet esse presens: quia posset opponere contra personam: qz esset suspecta: r debet dari termi nus vt vadat tali die r tali hora ad agrum: vt. l. .ij. finium regun. r. l. generaliter. s. penulti. C. de reb. cre. sed relationi non debet esse presens. facit quod dicitur qz dispositioni pars non debz esse presens: sed iuramento sic: vt. C. de testi. l. si quando. ¶ Quero an testis possit deponere di ctum suum in scriptis. Puro qz sic' si tamen iudex vellet eum videre r audire loqui bene possz hoc facere: quia videbit qua trepidatione dice ret: vt. l. de minore. s. tormenta. j. de questio ni. sed si dictum suum vellet redigere in scriptis posset: vt hic. facit. l. discretis. C. qui testa. facere possunt. ¶ Ultimo ista. l. facit ad questionē de eo quod quotidie fit: vt promitto ticio restituere damna r expensas que fient in tali lite de qui bus stetur eius simplici dicto nunquid valet. ¶ De. qz non: vt refert Ly. C. de pactis. l. si quis in conscribēdo. By. qz sic: vt. l. fina. j. de preto. shipu. dic vt ibidem.

Licet placeat. C. de vt. l. si res s. de leg. i.

Uti dotem. C. Non est ve r simile testato rem velle grauare heredez duplici pre statione.

Fori. C. Nota ex princ. qz si pro mitto tibi reddere quicqd mibi dedisti qz venit id quod dedisti ob causam si tamen sum obligatus ad reddendum. sed secus si nō sum obligatus ad reddendum: vt si dedisti ex causa emptionis vel alia.

De optione legata. Rubrica.

Ius. C. Dec. l. legitur in glo. duobus modis r quelibet lectu. est nota. quod dic vt in glo. C. oppo. qz vnus tantū possit eligi vt omnibus legibus hu ius titu. Respondeo ibi loquitur quando relinquitur optio serui in singulari. hic vero loqur qz legat optio i plurali. r sic no. qz si testator iubet sua bona distribuī inter paupe res eligendos per talem qz ille non potest vnus eligere r dare ei omnia. argu. s. de annu. lega. l. iij. argu. huius. l. Secundo modo legitur vt in glo.

Uotiens. C. In hac. l. poni tur qualiter relin quitur optio vel electio. Item quis eli

licet. de test. sed do. Jo. no. l. c. vt cir ca. de elec. i. vj. in nouel la tenet Priū r ita etiā su it decisum p do. de rota r alias vidi cōsiliū do. lu do. p ista p. te. r cū bar. hic concor dat bal. in. l. iureiur. C. b testi. r bal. in. l. bonefidei C. de rebus credi. in ver si. sequit vi dere. r imo. no. in. c. d. te sti. extra d. te stibus. ¶ C. Diceret sed an procu rator specia lis possit fer re testimoni um veritatis p vno die qz nō vt voluit Ant. in. c. l. ex quadā. de testi. hec fa cit dictū do. bar. in. l. qui bona. s. si a licno. de dā no infec. ¶ De optio ne legata. Rubrica. b. Ius. d. S. an legatū optionis di cas gen' vel species vide bal. i. l. si. s. h. i. vij. col. cōia de leg. r ibi etiā di cit qd si in elect. fuit er roz. an pos sit tacito cō sensu confir mari. i. C. Unū eli gere si aliqs est grauatuf distribuere inter paupe res non pōt vnū eligere r oia ei da re. Adde bar to. in repeti. l. i. de sacro san. eccle. in .xix. col. ADDE pau lus de ca. cō silio. c. l. vj.

De optio ne legata. Rubrica.

Ius. d. S. an legatū optionis di cas gen' vel species vide bal. i. l. si. s. h. i. vij. col. cōia de leg. r ibi etiā di cit qd si in elect. fuit er roz. an pos sit tacito cō sensu confir mari.

Unū eli gere si aliqs est grauatuf distribuere inter paupe res non pōt vnū eligere r oia ei da re. Adde bar to. in repeti. l. i. de sacro san. eccle. in .xix. col. ADDE pau lus de ca. cō silio. c. l. vj.